

Odpuščanje zaposlenih je bilo nuja

Žito bo večji del proizvodnje v letu 2009 iz Ljubljane preselilo na Vrhniko, že letos pa se ljubljanski del Šumija seli v Krško. Na Štajerskem opravljena racionalizacija poslovanja, na vrsti še dolenjski in ljubljanski del Žita

---

DAMIJAN TOPLAK

Maja predlani je postal devetintridesetletni **mag. Iztok Bricl** predsednik uprave Žita. Predtem je dobrih deset let delal v Kolinski, nazadnje kot član uprave za področje financ, računovodstva in informacijske tehnologije. Na začetku poslovne poti je po zaključku študija kot nekdanji štipendist dve leti delal tudi v trboveljskem Rudisu. Pred Briclom, ki mu je v poldrugem letu uspelo spreobrniti poslovanje Žita iz rdečih števil, so napeti časi, kajti konkurenca na pekarskem področju, tudi zaradi novih trgovskih pekarn, je vse hujša. Vse to zahteva zmanjševanje stroškov, tako z uvajanjem sodobnejše tehnologije in posledično zmanjševanjem števila zaposlenih. Žito ima velike ambicije na tujih trgih, a tudi tam jim ne gre vse gladko od rok (lani jih je s svojih polic, tako kot druge slovenske živilce, umaknil največji hrvaški trgovec Konzum). Z Briclom smo se med drugim pogovarjali še o neuspelem poskusu prevzema ajdovskega Mlinotesta in tudi o prodaji nepremičnine v ljubljanskem BTC-ju.

Odpušcanje zaposlenih je bilo nuja

Od zdaj že dokončno neuspešnega poskusa prevzema ajdovskega Mlinotesta ste si veliko obetali. Kolikšne sinergijske učinke ste pričakovali od povezovanja Žita in Mlinotesta?

"Šli smo dejavno v ponudbo za nakup Mlinotesta, naš konkurent pa je bila Pekarna Blatnik. V tej prevzemni ponudbi smo ponudili najvišjo ceno 1730 tolarjev za delnico Mlinotesta. Tik pred iztekom naše ponudbe 4. decembra lani pa je Vipa podala ponudbo 1800 tolarjev za delnico Mlinotesta. Zaradi nove prevzemne zakonodaje, po kateri ni mogoče višati prevzemne cene 15 dni pred iztekom prevzemne ponudbe, nismo uspeli zvišati cene, po prejšnji zakonodaji bi jo lahko. Predstavniki paradržavnih skladov Kad in Sod so se odločili prodati delnice po višji ceni, kar je njihova legitimna pravica. Tisti zadnji dan, v ponedeljek popoldne, smo se vseskozi pogovarjali z njimi, a na koncu je prevladala cena in kot lastnike jih popolnoma razumem."

Jim niste mogli obljubiti, da boste njihove deleže v Mlinotestu kdaj kasneje odkupili po višji ceni?

"Po novi zakonodaji je tako, če ne dosežeš zadanega praga uspešnosti - pri nas je bil ta pri 33 odstotkih, ker ima naša hčerinska družba Pekarna Vrhnika že dobrih 17 odstotkov delnic Mlinotesta - potem leto dni ne smeš odkupovati delnic prevzemajoče družbe. Glede sinergijskih učinkov povezovanja Mlinotesta in Žita pa je tako, da smo imeli študijo tako okrog povezovanja kot z vidika selitve dela naše proizvodnje iz ljubljanskega BTC-ja na novo lokacijo, kamor se moramo po sklepu nadzornega sveta seliti najkasneje v letu 2009. Nakup Mlinotesta bi bil dobrodošel zato, ker bi lahko del proizvodnje iz Ljubljane selili tudi na njihove lokacije in glavne sinergije bi bile ravno iz naslova selitve proizvodnje."

Ne prevzemajo Pekarne Blatnik

Ste občutili, da bi se v vaš prevzem vmešavala politika in kako ocenjujete vlogo ATVP v tem prevzemnem primeru?

"Ko je bila v igri za Mlinotest še Pekarna Blatnik, ki je kasneje podala prevzemno ponudbo tudi za naše Žito, nam je ATVP odredila, da moramo sklicati skupščino naših delničarjev. Zakon je glede tega zelo strikten in ATVP se je tega tudi držala. Vendar pa sklic skupščine ni bil potreben, ker je Blatnik dal samo namero

Odpušcanje zaposlenih je bilo nuja

---

za prevzem, ni pa kasneje podal prevzemne ponudbe, zato smo skupščino preklicali.“

V medijih je pred kratkim zaokrožila informacija, da naj bi zaradi velike zadolženosti Pekarne Blatnik Žito vstopilo v lastništvo le-te. So te informacije točne?

“Ne vem, od kod so se pojavile te informacije, a reči moram, da sem kot predsednik uprave Žita prvič slišal za takšne informacije, ki pa so jih zanikali tudi v Pekarni Blatnik.“

Nedavno je lastništvo v Žitu povečal Gantarjev KD. Kako ocenjujete ta lastniški premik?

“Dejansko je KD v začetku decembra povečal lastniški delež v Žitu s 15 na skoraj 25 odstotkov, država pa je še vedno naš največji lastnik, saj prek Kada in Soda obvladuje 27 odstotkov. Pričakujemo umik države iz lastništva Žita, saj so njeni predstavniki napovedali umik v 24 mesecih, in ponekod, recimo pri Merkurju, so dejansko že bili javni razpisi. Pričakujemo torej, da se bo iz ustnih napovedi to spremenilo v konkretna dejanja. Je pa država oziroma Kad že dal razpis za prodajo devetih odstotkov v naši hčerinski družbi Žitu Gorenjki, kjer smo sicer 63-odstotni lastniki in na ta razpis se nameravamo do izteka roka 18. februarja prijaviti.“

Kam konkretno se bo preselila proizvodnja Žita. Na Dolsko pri Ljubljani ali na Vrhniko?

Odpuščanje zaposlenih je bilo nuja

"Res se odločamo med omenjenima lokacijama, ves čas pa nam je bolj všeč tista na Vrhniki v okviru Pekarne Vrhnika. Že dlje časa se dogovarjamo z vrhniškim županom, saj bi si želeli obstoječi pekarni dokupiti zemljišča in tja preseliti del proizvodnje v Ljubljani. Na Vrhniki bi konsolidirali pekarsko dejavnost. Kar se tiče mlevske dejavnosti, je načrt selitve v Maribor na lokacijo Intesa, ker dejansko ne potrebujemo dva mlina. Odprto pa ostaja vprašanje testeninarske dejavnosti, kjer se še dogovarjamo, na katerem območju bi jo bilo najboljšo konsolidirati. Ostane nam vprašanje poslovne stavbe, ki bi jo lahko zgradili nekje na obrobju Ljubljane ali kupili del poslovnih prostorov nekje v Ljubljani. Žito Šumi, ki je zdaj prav tako v ljubljanskem BTC-ju, pa se v drugi polovici letošnjega leta seli v Krško, kjer je že drugi šumijev obrat."

Kolikšno kupnino pričakujete za zemljišče in druge nepremičnine na sedajni lokaciji v ljubljanskem BTC-ju?

"Velikost zemljišča je 100 tisoč kvadratnih metrov, vendar tega zemljišča ne bo prodajala uprava, ampak se bodo s tem ukvarjali lastniki. Naša naloga je, da se v letu 2009 umaknemo s te lokacije, lastniki pa se bodo odločali, ali bodo lokacijo prodali ali bodo na tem območju opravljali druge aktivnosti. Pri bodoči namembnosti zemljišča bo odločilno, kdo bo kupil delež države, ki ima zdaj v Žitu 27 odstotkov lastništva."

Ste se z drugim večjim lastnikom, KD-jem, že pogovarjali, kakšni so njihovi načrti glede Žitove glavne nepremičnine?

"KD je v bistvu finančni investitor s paketom 24,9 odstotka delnic Žita. Verjamejo v prihodnost Žita, saj smo predlani močno obrnili poslovne rezultate, lani pa bomo v skladu z načrti zaključili s 3,4 milijona evrov čistega dobička. Dokazali smo, da lahko tudi pekarska branža v teh težkih časih deluje uspešno. Naša parcela je ena izmed boljših in atraktivnejših v Sloveniji, na obrobju oziroma v coni BTC-ja, in je za našo dejavnost tudi zelo draga, saj ni nobena skrivnost, da plačujemo ljubljanski občini letno skoraj četrto milijona evrov zemljiškega oziroma stavbnega prispevka. Ko se bomo preselili na obrobje Ljubljane, bomo že na račun teh prispevkov imeli določene prihranke."

Torej držijo ocene, da je vrednost vašega zemljišča v BTC-ju med 30 in 60 milijonov evrov?

"To je odvisno od načina vrednotenja in ali je zemljišče vredno 300 evrov za kvadratni meter ali več. Cena je odvisna tudi od bodoče namembnosti zemljišča, saj je treba spremeniti prostorsko-ureditveni plan. Za zdaj je zemljišče namenjeno za proizvodno dejavnost, a to bo

Odpušcanje zaposlenih je bilo nuja

---

treba spremeniti, kar bo trajalo kakšna tri leta. Šele takrat bo znana prava vrednost tega zemljišča.“

Zaradi selitve Šumija bo manj dobička

Ob 1900 zaposlenih in dobrih 120 milijonih evrov prihodkov naj bi lani imeli 3,4 milijona evrov čistega dobička. Ste zadovoljni z lanskim poslovanjem?

“Ob koncu lanskega leta smo imeli v Žitu 1850 zaposlenih, prihodki bodo okrog 119 milijonov evrov, čisti dobiček v okviru načrtovanih 3,4 milijona evrov. Z mojim prihodom maja predlani je Žito polletje leta 2005 zaključilo s skoraj milijonom evrov izgube, medtem ko smo do konca predlanskega leta že imeli domala milijon evrov čistega dobička. Veliko smo naredili na stroškovni racionalizaciji - stroških materiala, dela in storitev, kakor na prodajni strani, ko smo navkljub povečani konkurenci lani uspeli zadržati prodajo na predlanski ravni. Z lanskimi prihodki smo zadovoljni, saj smo ukinjali veliko število proizvodov, našim konkurentom pa so prihodki večinoma padali. Veliko smo vlagali v blagovne znamke in 30 različnih skupin blagovnih znamk zožili na vsega deset udarnih. Nadaljevali bomo konsolidacijo različnih proizvodov, saj jih imamo še vedno okrog 5000. Za letos načrtujemo 120 milijonov evrov prihodkov in zgolj 2,2 milijona evrov čistega dobička, saj naj bi stroški selitve Šumija v Krško bili poldrugi milijon evrov.“

Marže v dejavnosti predelave žita in peke kruha so ene višjih v živilsko-predelovalni industriji. Lahko marže v prihodnosti upadejo, ker trgovske družbe v vse večji meri favorizirajo lastne pekarnice?

Odpušcanje zaposlenih je bilo nuja

IASLUC PEKARNICI

"Ne bi se mogel strinjati, da so v pekarstvu ne vem kako visoke marže, niti v primerjavi s tujino ne. Problem je, da imamo relativno visoko vračilo kruha, okrog 10 do 12 odstotkov vsega, ki ga spečemo. V posameznih pekarnah in na posameznih področjih celo 15 odstotkov. To moramo vračunati v ceno. Rad bi videl podjetje iz katere druge branže, ki bi zdržalo pritiske tako visokega odstotka vračila. S trgovci imamo določene dogovore, saj je treba zadovoljiti želje njihovih potrošnikov, a če žito letno speče 30 tisoč ton kruha, ni težko izračunati, kolikšne količine kruha dobimo nazaj."

Vendar gre del vračil v drobtine.

"Ne, to ne more iti v drobtine, ker nas pri tem omejujejo različni zakoni. Večino tega kruha prodamo Farmi Ihan in drugim, ki ga s predelavo v živalsko krmo uporabljajo za hranjenje prašičev."

Kako bo na marže vplivala vse agresivnejša prodaja kruha v okviru trgovinskih pekarn (Mercatorjeva Pekarna Grosuplje, Sparova pekarna)?

"To ne bo vplivalo samo na marže, ampak tudi na prodane količine. Septembra letos naj bi odprl svojo pekarno Spar, kar bo negativno vplivalo na poslovanje Žita in povzročilo postopke nadaljnje racionalizacije, najbrž tudi pri stroških dela. Tako ocenjujem, da so naši letošnji načrti glede prihodkov in dobička, upoštevajoč vsa ta dejstva, dokaj optimistični."

Žito je v preteklih letih opravilo številne prevzeme podjetij (Kruh-pecivo, Intes, Dolenjske pekarnice, Pekarna Vrhnika). Zaradi tega ste v zadnjem letu dosegali velike prihranke, po drugi strani pa se je v zadnjih nekaj letih, tudi zaradi posodabljanja proizvodnje (nova pekarna na Teznem), samo v Mariboru število zaposlenih zmanjšalo za 300 ljudi.

"Žito je imelo vrsto povezanih ljudi v Sloveniji, kar je posledica nakupov podjetij, ki so jih vršile uprave pred menoj. Lani smo pripojili pet hčerinskih podjetij - junija Žito Grande, septembra Intes, konec lanskega leta še Pekarno Vrhnika, Kruh-pecivo in Dolenjske pekarnice. Sinergijski učinki so v tem, da smo finančno-računovodsko, prodajno, nabavno, kadrovsko službo, službo notranje kontrole in druge prenesli na mater. Izvedena je bila stroškovna optimizacija, saj je vsaka izmed teh družb imela svoje računalniške programe. Že letos zaradi

Odpušcanje zaposlenih je bilo nuja

boljše podpore informacijskega poslovanja pričakujemo prihranek okrog 200 tisoč evrov, medtem ko so zaradi boljše- ga upravljanja že lani bili sinergijski učin- ki 1.25 tisoč evrov. Kar se prihrankov pri zaposlenih tiče, je tako, da se vse funk- cije, ki so se izvajale na povezanih ose- bah, zdaj opravijo na materi, in žal smo na račun tega zapirali nekatera delovna mesta. Če smo konkretnejši, pred pol- drugim letom je ob mojem prehodu bilo v skupini Žito 2150 zaposlenih, danes pa jih je 1850, s tem da smo del funkcij prenesli na zunanje izvajalce, predvsem pri prevoznikih, in ti veliko večino po- slov še vedno opravljajo za nas.“

Zabrisali so jih iz hrvaškega Konzuma

Ali v prevzetih podjetjih, zlasti na šta- jerskem, odpustate na račun ohranja- nja delovnih mest v Ljubljani?

“V Mariboru smo imeli največjo investicijo, ki jo je imelo Žito v zadnjih desetih letih, v novo moderno pekarno na Te- znem v višini sedmih milijonov evrov. Trend v svetu je, da se zapirajo manjše pekarnice in gradijo velike, ki so visoko produktivne in proizvajajo z minimal- nimi stroški. Sprejeli smo odločitev, da v Mariboru za širše štajersko območje zgradimo moderno pekarno, na račun tega pa so smo morali zapreti manjše pekarnice v Slovenski Bistrici, Rušah, Lenartu in Ormožu. Tako je ob mariborski ostala le še pekarna v Lendavi, ki pokri- va prekmursko območje. Znotraj skupi- ne Žita smo del količin, ki jih je delala trboveljska pekarna, nadomestili celo s tistimi iz mariborske. Res pa je, da je večina ljudi z zapiranjem manjših pekarn izgubila zaposlitev. Če se ne bi loti- li zmanjševanja stroškov, ne bi dosegali zadovoljivih poslovnih rezultatov in na trgu ne bi bili konkurenčni.“

Katere dejavnosti ostajajo v nekda- njih mariborskih podjetjih Intes in Kruh-pecivo?

“Mlevska. Za testeninarsko pa se bomo odločili do konca leta, ali bo v Ljubljani ali Mariboru. V Mariboru ostaja tudi pekarska dejavnost.“

Kako konkretno ste zmanjševali število zaposlenih in kaj napovedujete na tem področju za v prihodnje?

“Bile so kombinacije. Kjer so bile možne upokojitve, smo izplačevali odpravnine in zaposleni so se upokojili. Nekaj je bilo klasičnih tehnoloških viškov, ko so nekdanji zaposleni prejeli minimalno odpravnino in odšli na zavod za zaposlovanje. Konsolidirali smo štajerski del, nadaljujemo pa na Dolenjskem,

kjer bomo zaprli keksarno na Trebnjem in jo preselili v Novo mesto. Ko se bomo selili iz Ljubljane na lokacijo v Pekarno Vrhniko, bomo ob mariborski imeli mo- derno pekarno, ki bo proizvajala večje količine in z minimalnimi stroški, tudi tam. Letos ne bo večjega zmanjševa- nja števila zaposlenih, razen tam, kjer bomo ožili asortiman, se bo pa to najver- jetneje zgodilo naslednje leto, ko predvi- devamo začetek selitve iz Ljubljane na Vrhniko. Nasploh zmanjševanje števila zaposlenih je odvisna od hitrosti selitve Šumija v Krško in Žita na Vrhniko.“

Kakšne so ambicije Žita pri širitvi po- slovanja v tujino, tudi na področju morebitnih prevzemov?

“Trenutno prodamo 80 odstotkov na domačem trgu, ostalo izvozimo. Zasta- vili smo si ambiciozen cilj, da do leta 2010 povečamo izvoz v skupni prodaji na 30 odstotkov. Rast prodaje namera- vamo doseči zlasti na trgih držav nek- danje Jugoslavije. Dogovarjamo se s predstavniki potencialnih prevzemnih tarč in si ogledujemo lokacije na območ- ju Hrvaške, BiH in Srbije. V teh državah ne želimo zgolj prodajati, ampak tudi proizvajati, tudi zavoljo carin.“

Težava je najbrž tudi v tem, ker so vaše izdelke izločili iz trgovin Kon- zum, ki je največji trgovec na Hrvaš- kem?

“Iz njihovih trgovin niso vrgli samo nas, ampak celotno slovensko prehransko industrijo. Tako Žito od lanskega maja ne posluje več s Konzumom in na račun tega smo imeli nižje prihodke od prodaje na hrvaškem trgu, kot smo jih načrto- vali, in lanski prihodki na Hrvaškem so bili enaki predlanskim. Vedeti je treba, da znotraj izvoza na trge držav nekda- nje Jugoslavije, ki so naši glavni izvozni trgi, predstavlja hrvaški glavni izvo- za, sam Konzum pa pomeni 40 odstot- kov trgovine na Hrvaškem.“

Kaj pa izvoz na zahodnoevropska in druga območja?

“Delamo za nemški Lidl, za italijansko verigo Coop pa prepečenec. Na zahod- ne trge izvažamo zlasti konditorski pro- gram, saj je Hitschler 10-odstotni lastnik Žita Šumi, tako da pod Hitschlerjevo bla- govno znamko prodajamo na nemški, nizozemski, francoski in del skandinav- skih trgov. Za posel s prepečencem in za bonbone se dogovarjamo tudi z veri- go trgovin na Madžarskem, čokolado pa že dobavljamo v Italijo in Nemčijo. Za vzhodnoevropske trge se dogovarjamo z določenimi kupci v Ukrajini, Belorusiji in v Rusiji, zlasti za prodajo bonbonov, prepečenca in testenin.“

Iztok Brič, predsednik uprave družbe Žito (Robert Balen)